

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-31

**Raad voor de Werkgelegenheid, Sociaal Beleid,
Volksgezondheid en Consumentenzaken**

Nr. 365

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 5 maart 2015

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de brief van 8 januari 2015 over het verslag van de Raad voor de Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken, onderdeel Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, van 11 december 2014 (Kamerstuk 21 501-31, nr. 361), over het verslag van een schriftelijk overleg van 21 januari 2015 over de geannoteerde agenda van de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid op 11 december 2014 in Luxemburg (Kamerstuk 21 501-31, nr. 362) en over de brief van 24 februari 2015 over de geannoteerde Agenda Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid (WSBVC) 9 maart 2015 (Kamerstuk 21 501-31, nr. 364).

De vragen en opmerkingen zijn op 2 maart 2015 aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voorgelegd. Bij brief van 4 maart 2015 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Van der Burg

De adjunct-griffier van de commissie,
Klapwijk

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Vragen van de leden van de VVD-fractie	2
2. Vragen van de leden van de PvdA-fractie	3
3. Vragen van de leden van de D66-fractie	4
II Antwoord / Reactie van de Minister	4

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben de volgende vragen en opmerkingen over de geannoteerde agenda.

De genoemde leden vinden de raadsconclusies AGS (Annual Growth Survey) en JER (Joint Employment Report) zijn vaag. De Minister schrijft in de geannoteerde agenda dat de «aandachtsgebieden in lijn zijn met de Nederlandse visie». Deze leden zouden graag zien dat de Minister zich expliciet uitspreekt voor noodzakelijke structurele hervorming van de sociale zekerheid van lidstaten met als doel mensen te activeren en de overheidsfinanciën gezonder te maken.

De leden van deze fractie vragen wat in dit kader de voorstellen tot sociale inclusie en investering in menselijk kapitaal inhouden. Voorstellen tot verhogen van lonen en/of uitkeringen zouden ook onder deze noemer kunnen vallen. Dit zou wat betreft de genoemde leden het doel van activering door hervorming en verbetering van gezonde overheidsfinanciën niet dienen. Deze leden zijn voorstander van het wegnemen van financiële prikkels voor tweeverdieners, zoals ook de Raad concludeert. Deze leden vinden dat deze maatregelen moeten worden genomen door lidstaten zelf, zoals ook de bedoeling is van het Europees semester. Van harmonisatie van dergelijke voorstellen op Europees niveau zijn de genoemde leden dus geen voorstander.

De leden van deze fractie lezen op bladzijde twee van de geannoteerde agenda het volgende: «Daarnaast moet actie worden ondernomen om blijvende ongelijkheden tussen vrouwen en mannen verder weg te werken, voornamelijk door beleid dat ondersteunend is aan een gezonde balans tussen werk en privé (adequate buitenschoolse kinderopvang, gepaste verlofregelingen, flexibele werk arrangementen)». Wat vindt de Minister van meer/dieper Europees beleid op dit vlak, zo vragen de genoemde leden.

De genoemde leden merken op dat de Minister aangeeft voorstander te zijn van een nauwere samenwerking tussen de Ecofin (Raad Economische en Financiële Zaken) en EPSCO (Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken) binnen Raad omdat de herziening van de Europa 2020 strategie dit aanbeveelt. Kan de Minister concretiseren wat deze samenwerking inhoudt in het kader van het Europees semester, zo vragen zij.

Wat wordt, zo vragen genoemde leden, in het gezamenlijk werkgelegenheidsrapport verstaan onder het «creëren van kwaliteitsbanen». Is dat bestrijding van zwartwerk, zo willen zij weten.

De leden van deze fractie zijn het met de Commissie eens dat een «leven lang leren» door de afzonderlijke lidstaten zou moeten worden ondersteund om te zorgen dat mensen in de loop van hun leven flexibel op veranderende ontwikkelingen in de maatschappij kunnen inspelen door onderwijs.

Vaak wordt nu de oproep gehoord dat ouderen weer eerder moeten uittreden zodat jeugdwerkloosheid kan worden bestreden. Het recente verleden heeft laten zien, dat maatregelen als de VUT (vervroegde

uittreding) en prepensioen werkgelegenheid beperken in plaats van verruimen (voor de jeugd of anderen). Daar moeten we van leren en niet vervallen in fouten uit het verleden, zeker niet in tijden van vergrijzing en ontgroening. De werkgelegenheid zal voor een groot deel moeten komen uit het langer doorwerken van de beroepsbevolking.

De genoemde leden hebben nog vragen over de hoofdboodschappen van het SPC (Social Protection Committee) en het Commissie rapport «financiering, effectiviteit en efficiëntie van sociale bescherming». Welke twijfels heeft de Minister over de wijze waarop het ontwikkelde raamwerk geïntegreerd zou moeten worden in het bestaande systeem van sociale monitoring? De genoemde leden zijn het met de Minister eens dat er meerwaarde is in het vergelijken van sociale zekerheidsstelsels en het leren van elkaar. De leden zijn tegen verdere monitoring en integratie op Europees niveau. Dit aangezien, de Minister geeft het zelf aan, nationale situaties waarin sociale zekerheidsstelsels opereren, verschillen. Aan die subsidiariteit hecht de genoemde leden. We verzoeken de Minister dan ook zich tegen deze integratie van het ontwikkelde raamwerk uit te spreken.

De leden van deze fractie steunen het Nederlandse standpunt dat bestaande wetgeving op het gebied van veilig en gezond werken dient te worden gemoderniseerd en ontdaan dient te worden van onnodige details.

Te gedetailleerde regelgeving met middelvoorschriften leidt in de ogen van deze leden eerder tot minder veilige en minder gezonde arbeidsomstandigheden dan wanneer een omslag wordt gemaakt naar doelvoorschriften, waaraan zo mogelijk, gezondheid- en veiligheidskundige (grens)waarden zijn gekoppeld. Nederland heeft met de herziening van de Arbowet in 2007 zelf al de nodige stappen gezet op dit punt. Nederlandse bedrijven worden als gevolg van Europese regelgeving echter nog teveel beperkt om arbeidsomstandigheden optimaal in te vullen voor specifieke situaties.

Om meer maatwerk en daarmee veiligere en gezondere arbeidsomstandigheden voor Nederlandse bedrijven te kunnen bieden, dient Europese regelgeving minder specifiek en stringent te zijn. Met Europese Arboregels op hoofdlijnen en met doelvoorschriften kunnen lidstaten hier zelf een nationale invulling geven of dit aan sociale partners over laten. Dit sluit ook aan bij het REFIT-programma van de Commissie dat beoogt administratieve lasten, inconsequenties, lacunes en ondoeltreffende maatregelen op te sporen en ervoor te zorgen dat het EU-regelgevingskader relevant, samenhangend, effectief en efficiënt is. Wat de leden van deze fractie betreft geldt dit niet alleen voor nieuwe regelgeving, maar dient vooral ook bestaande regelgeving te worden gemoderniseerd en verbeterd. Zij vragen de Minister dan ook het zo spoedig mogelijk aanpassen van bestaande Europese Arbowetgeving te bepleiten. Kan de Minister toezeggen dat hij zich hiervoor hard zal maken, zo vragen deze leden.

2. Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben enkele vragen en opmerkingen over de voorbereiding van de Raad voor Werkgelegenheid en Sociaal Beleid. Deze leden zijn erover te spreken dat de jaarlijkse groeianalyse een scorebord bevat met indicatoren op werkgelegenheids- en sociaal terrein. Welke conclusies verbindt de Minister aan de uitkomsten van deze indicatoren? Welke lidstaten doen het goed op werkgelegenheids- en sociaal terrein? Kan hieruit opgemaakt worden welke soort maatregelen effectief zijn om de werkloosheid omlaag te krijgen? In hoeverre zijn de aansporingen aan de lidstaten gebaseerd op ervaringen in de praktijk over wat succesvol is in dit kader, zo vragen deze leden. In hoeverre is hier

sprake van nieuwe maatregelen op Europees niveau of aansporingen aan de lidstaten?

De genoemde leden zijn er bezorgd over dat er nog geen voortgang is ten aanzien van het behalen van de Europa 2020-armoededoelstelling. Hoe denkt de Minister hierover? Gaat de Minister zich op Europees niveau inzetten voor een actievere inzet om deze doelstelling te behalen? Zo ja, op welke wijze? Over het gezamenlijk SPC en Commissie rapport «financiering, effectiviteit en efficiëntie van sociale bescherming» geeft de Minister aan te twijfelen over de wijze waarop het ontwikkelde raamwerk geïntegreerd zou moeten worden in het bestaande systeem voor sociale monitoring in EU kader. In hoeverre wordt deze integratie wel beoogd? Wat is de procedure die gevolgd gaat worden in dit opzicht?

In de voorgenomen Raadsconclusies over inclusieve arbeidsmarkten wordt gesproken over werkende armen, zo lezen genoemde leden. In welke lidstaten van de EU komt dit zorgelijke verschijnsel voornamelijk voor, zo vragen deze leden. Welke oorzaken liggen hieraan ten grondslag? Welke oplossingen zijn denkbaar, zo willen deze leden weten.

In hoeverre, zo informeren deze leden, wordt het Nederlandse standpunt dat de Commissie binnen het strategisch EU kader voor Veilig en Gezond Werken op het punt van blootstelling van werknemers aan kankerverwekkende stoffen onterecht nauwelijks concrete normen voorstelt gedeeld in Europa? In hoeverre ligt het in de lijn der verwachting dat de Commissie op dit punt op andere gedachten kan worden gebracht? De Minister schrijft dat de noodzaak om de carcinogenenrichtlijn te herzien breed wordt gedeeld. Wanneer kan een voorstel hiertoe van de Commissie verwacht worden? De Commissie heeft aangegeven de detacheringsrichtlijn te zullen herzien. Kan de Minister inzicht verschaffen in de meest recente stand van zaken in dit opzicht?

3. Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda en het verslag van de Raad WSBVC. Deze leden constateren dat de Raad gaat spreken over de jaarlijkse groeianalyse, terwijl er inmiddels al een volgende stap gezet wordt in het Europees semester, namelijk de «in-depth reviews» naar de afzonderlijke Europese economieën. Ten aanzien van de arbeidsmarkt en toekomstige groei, wijst de concept-review van Nederland vooral op het pensioenstelsel (bijvoorbeeld de doorsneepremie) en de hoge belastingen en premies op arbeid. De genoemde leden vragen of de Minister zich in deze analyse kan vinden. Tevens vragen deze leden, vooruitlopend op eventuele landenspecifieke aanbevelingen, welke maatregelen de Minister wil gaan nemen om de arbeidsparticipatie te vergroten en de druk op het besteedbaar inkomen van werkenden te verkleinen.

II Antwoord / Reactie van de Minister

De leden van de fracties van de VVD, PvdA en D66 hebben diverse vragen gesteld over het Europees Semester. Verder zijn er vragen gesteld door de VVD en PvdA over arboregelgeving en door de PvdA over de herziening van de detacheringsrichtlijn. Hieronder wordt ingegaan op de individuele vragen.

1. Europees Semester

De leden van de VVD-fractie vragen wat de voorstellen in de Raadsconclusies inzake de Jaarlijkse Groeianalyse over sociale inclusie en investering in menselijk kapitaal inhouden. (VVD)

Antwoord

In de Raadsconclusies over de Jaarlijkse Groeianalyse (AGS) wordt gesteld dat op sociaal terrein het moderniseren van sociale zekerheidsstelsels centraal zou moeten staan. Het belang van sociale inclusie, activering en investering in menselijk kapitaal wordt benadrukt in dit kader: iedereen moet zoveel mogelijk kunnen participeren in de samenleving. De Raadsconclusies geven aan dat sociale zekerheidsstelsels adequate bescherming moeten bieden voor alle groepen in de samenleving en daarnaast activerend van karakter moeten zijn. Om verlies van menselijk kapitaal te voorkomen, moet (re)integratie van mensen in de arbeidsmarkt zoveel mogelijk gestimuleerd worden door activeringsbeleid en prikkels om werken aantrekkelijk te maken.

De leden van de VVD-fractie lezen op bladzijde twee van de geannoteerde agenda het volgende: «Daarnaast moet actie worden ondernomen om blijvende ongelijkheden tussen vrouwen en mannen verder weg te werken, voornamelijk door beleid dat ondersteunend is aan een gezonde balans tussen werk en privé (adequate buitenschoolse kinderopvang, gepaste verlofregelingen, flexibele werk arrangementen)». De leden van de VVD-fractie vragen naar mijn mening wat betreft meer of dieper Europees beleid om ongelijkheden tussen mannen en vrouwen te verminderen. (VVD)

Antwoord

Voorstellen die de Europese Commissie op het terrein van vermindering van ongelijkheden tussen mannen en vrouwen doet worden alle individueel getoetst op het subsidiariteitsprincipe. Daar waar Europees beleid inzake vermindering van ongelijkheden tussen mannen en vrouwen een toegevoegde waarde heeft, kan ik dit steunen. Hierop aansluitend kan ik uw Kamer melden dat er in het kader van de AGS geen voorstellen worden gedaan om Europees beleid inzake vermindering van ongelijkheden tussen mannen en vrouwen te verdiepen of te intensiveren. Er worden enkel suggesties gegeven voor eventueel nationaal beleid van individuele lidstaten.

De leden van de VVD-fractie vragen naar de samenwerking tussen de Ecofin Raad en de Raad WSBVC in het kader van het Europees semester. (VVD)

Antwoord

Beide Raadsformaties bespreken soms overlappende beleidsterreinen die in de AGS en in landenspecifieke aanbevelingen aan de orde komen. Een goed samenspel tussen de verschillende comités die de discussies over het Europees semester voorbereiden is noodzakelijk om de goede samenwerking tussen de Ecofin Raad en de Raad WSBVC te verzekeren.

De leden van de VVD-fractie en de leden van de PvdA-fractie hebben vragen gesteld over de integratie van het raamwerk voor vergelijking van sociale zekerheidsstelsels in het bestaande systeem voor sociale monitoring. (VVD en PvdA)

Antwoord

Het raamwerk dat nu ontwikkeld is, biedt een uitgebreid overzicht van sociale bescherming in Europa en de wijze waarop dit in verschillende lidstaten gefinancierd is. Goede vergelijkingen tussen sociale zekerheidsstelsels blijven echter lastig, omdat de nationale situaties, waarin deze stelsels opereren sterk verschillen. Ik ben daarom van mening dat het raamwerk nog niet geschikt is om te gebruiken voor monitoring in het kader van de sociale OMC (Open Methode van Coördinatie). Afgesproken

is dat op technisch niveau de discussie over de verdere ontwikkeling van het raamwerk zal worden voortgezet.

De leden van de PvdA-fractie uiten hun bezorgdheid over het gebrek aan voortgang ten aanzien van het behalen van de Europa 2020-armoede-doelstelling. (PvdA)

Antwoord

Ik ben het met deze leden eens dat dit reden tot zorg is dat voortdurende aandacht vraagt. Armoedebestrijding is nationaal beleid, maar ook op dit beleidsterrein kunnen lidstaten van elkaar leren. Het kabinet heeft ervoor gekozen om tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de eerste helft van 2016, het onderwerp armoede op de agenda te zetten. Door kennisdeling en uitwisseling van «best practices» tussen lidstaten, wil Nederland een bijdrage leveren aan het versterken van nationaal en lokaal beleid op het gebied van armoedebestrijding.

De leden van de VVD-fractie vragen wat verstaan wordt onder het «creëren van kwaliteitsbanen» in het gezamenlijk werkgelegenheidsrapport. Is dat bestrijding van zwartwerk, zo willen zij weten. (VVD)

Antwoord

Het begrip «kwaliteitsbanen» omvat meerdere dimensies. Men moet hier bijvoorbeeld denken aan zaken als het aanbieden van een adequaat loonniveau en sociale bescherming, de aanwezigheid van voldoende scholing- en ontwikkelingsmogelijkheden, bescherming van werknemers tegen werkgerelateerde gezondheidsrisico's, het faciliteren van een goede balans tussen werk en privé, het tegengaan van discriminatie en het bevorderen van gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Bestrijding van zwart werk valt hier ook onder.

De leden van de PvdA-fractie stellen diverse vragen inzake het scoreboard met indicatoren op werkgelegenheids- en sociaal terrein. (PvdA)

Antwoord

Het scorebord met indicatoren op werkgelegenheid- en sociaal terrein geeft aan dat op EU niveau de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in het sociale domein reden tot zorg blijven. Ondanks de voorzichtig aantrekkende economische groei, neemt de werkloosheid slechts langzaam af en is er in veel lidstaten een toenemend aantal langdurig werklozen. Ook het aantal mensen dat in armoede leeft, neemt niet af.

Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat er grote verschillen bestaan tussen lidstaten. Uit het werkgelegenheidsrapport blijkt dat landen als Nederland, Duitsland, Oostenrijk, en de Scandinavische landen het relatief goed doen ten opzichte van andere lidstaten.

Hervormingen in lidstaten zijn derhalve essentieel om het tij te keren. Het arbeidsmarkt- en sociale zekerheidsbeleid is in grote mate een nationale competentie. In Europa is het streven om te leren van elkaars beleid middels de open methode van coördinatie (OMC). Er is geen sprake van nieuwe maatregelen op Europees niveau.

De PvdA-fractie informeert naar het zorgelijke verschijnsel werkende armen en vraagt welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen en welke oplossingen denkbaar zijn. (PvdA)

Antwoord

Werkende armen komen veruit het meest voor in Roemenië. Maar ook in Polen en Zuid-Europese lidstaten als Griekenland, Spanje, Portugal en Italië lijkt dit een probleem te zijn¹, zo blijkt uit de gegevens van Eurostat. In de Raadsconclusies over inclusieve arbeidsmarkten staat aangegeven dat de twee voornaamste redenen hiervoor niet adequate beloning of het lage aantal gewerkte uren zijn.

Zoals de Raadsconclusies al aangeven, zijn er verschillende oplossingsrichtingen denkbaar om dit probleem aan te pakken. De Raadsconclusies benadrukken bijvoorbeeld het belang van activeringsbeleid en moderne sociale zekerheidsstelsels die participatie op de arbeidsmarkt bevorderen en daarnaast adequate bescherming bieden voor alle groepen in de samenleving. Ook is er aandacht voor het belang van «kwaliteit van werk» (fatsoenlijke lonen, adequate arbeidsomstandigheden) en investeringen in «menselijk kapitaal». Uiteindelijk is het aan elke lidstaat om de gewenste beleidsrichting te kiezen en vorm te geven.

De D66-fractie vraagt de Minister of hij zich kan vinden in de «in-depth reviews» die de Europese Commissie uitgebracht heeft. Ook wordt gevraagd welke maatregelen de Minister, vooruitlopend op eventuele landenspecifieke aanbevelingen, wil gaan nemen om de arbeidsparticipatie te vergroten en de druk op het besteedbaar inkomen van werkenden te verkleinen. (D66)

Antwoord

In lijn met de motie² van het lid Klein van de fractie van de 50Plus zal het kabinet het Nationaal Hervormingsprogramma op korte termijn naar de Tweede en Eerste Kamer sturen. Het Nationaal Hervormingsprogramma zal tevens een appreciatie van de «concept diepteanalyse van Nederland» in het kader van de macro-economische onevenwichtigheden procedure bevatten.

De leden van de D66-fractie vragen tevens welke maatregelen ik wil gaan nemen om de arbeidsparticipatie te vergroten en de druk op het besteedbaar inkomen van werkenden te verkleinen. Ik wil er op wijzen dat ik mij reeds inzet om de werking van de arbeidsmarkt te verbeteren door werk meer lonend te maken en daarmee de arbeidsparticipatie te stimuleren. Het gaat hier zowel om generieke maatregelen, zoals het verhogen van de arbeidskorting, als om specifiek beleid gericht op mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld de Participatiewet, de hervorming van kindregelingen, de aanpak vroegtijdige schoolverlaters, het beleid gericht op oudere werknemers, de sectorplannen en brug-WW). Ook heeft het kabinet belangrijke hervormingen doorgevoerd om starheden op de arbeidsmarkt aan te pakken (o.a. hervorming WW en ontslagrecht en verbetering positie flexwerkers middels Wet Werk en Zekerheid).

2. Arboregelgeving

De leden van de VVD verzoeken de Minister om zich bij de Europese Commissie hard te maken voor het zo spoedig mogelijk aanpassen van bestaande Europese Arbowetgeving.

¹ Werkende armen is een relatief begrip, aangezien het wordt gedefinieerd in termen van het nationale mediane beschikbare inkomensniveau.

² Kamerstuk 21 501-07, nr. 1043.

De leden van de PvdA vragen of het Nederlandse standpunt gedeeld wordt in Europa dat de Commissie in het strategisch EU-kader voor Gezond en Veilig Werken op het punt van blootstelling van werknemers aan kankerverwekkende stoffen nauwelijks concrete normen voorstelt. Verder vragen de leden in hoeverre het in de lijn der verwachting ligt dat de Commissie op dit punt op andere gedachten gebracht kan worden. Tenslotte vragen de leden wanneer een voorstel van de Commissie hierover verwacht wordt.

Antwoord

De omschakeling op Europees niveau naar doelregelgeving, analoog aan het Nederlandse model, is door het kabinet bij de Europese Commissie op meerdere momenten kenbaar gemaakt. Het was ook de Nederlandse inzet bij het opstellen van de raadsconclusies over de Mededeling over Gezond en Veilig werken van de Commissie.

Het Nederlands standpunt dat de Europese richtlijn kankerverwekkende stoffen moet worden herzien en er voor meer kankerverwekkende stoffen Europese grenswaarden moeten komen, wordt onder de lidstaten breed gedeeld. In de raadsconclusies roepen de lidstaten de Commissie op bij welke onderwerpen ze meer inzet en initiatief verwachten van de Commissie. De Europa-brede aanpak van blootstelling aan kankerverwekkende stoffen is een onderwerp waar de lidstaten meer actie vragen aan de Commissie. In de Mededeling heeft de Commissie aangegeven niet met voorstellen voor arbeidsomstandighedenregelgeving te komen tot de rapportage van conclusies over de evaluatie van de EU-arbeidsomstandighedenregelgeving eind 2015. De verwachting is dan ook niet dat de Commissie in 2015 met een voorstel voor herziening van de richtlijn kankerverwekkende stoffen of herziening van andere Europese arbeidsomstandighedenregelgeving zal komen.

3. Herziening Detacheringsrichtlijn

De leden van de PvdA verzoeken de Minister inzicht te verschaffen in de meest recente stand van zaken wat betreft de ambitie van de Europese Commissie om de detacheringsrichtlijn te zullen herzien.

Antwoord

Eind 2015 zal de Commissie met het zogenoemde «labour mobility package» komen. Dit pakket zal bestaan uit drie onderdelen: een versterkt Eures, een wijziging van de Coördinatieverordening 883/2004 inzake sociale zekerheid en een «targeted review» van de detacheringsrichtlijn. Naar verwachting zal de Commissie medio 2015 een openbare consultatie houden inzake de «targeted review» van de detacheringsrichtlijn.